

Крик

Про книгу

В останньому романі (2019 р.) популярної сучасної каталонської письменниці Бланки Бускетс (н. 1961 р.) висвітлено вікопомні для Каталонії події 2017 р., пов'язані, по-перше, з терактом у Барселоні, а по-друге, з референдумом за незалежність, зображено травматичний вплив цих подій на психіку людей, життя яких подано в усьому розмаїтті властивих їм почувань, чеснот і вад. У романі не бракує подружніх зрад, випадкових любовних зв'язків, еротичних сцен, а в центрі оповіді перебуває своєрідне жіноче божество, образ, у якому поєднуються риси дбайливої жінки-матері й елітарної повії, жінки, яка розуміє життя і працює психологом.

Бланка Бускетс

ЖРИК

Бланка Бускетс

КРИК

З каталанської переклав Петро Таращук

Бускетс Бланка

Крик : роман / Б. Бускетс; пер. з катал. П. Таращук. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2021. — 176 с.

ISBN 978-966-10-7597-8

This book was translated with the help of a grant from the Institut Ramon Llull.

Книгу перекладено за підтримки Інституту Раймунда Луллія.

El crit @ by Blanca Busquets, 2019

By agreement with Pontas Literary & Film Agency

В останньому романі (2019 р.) популярної сучасної каталонської письменниці Бланки Бускетс (н. 1961 р.) висвітлено вікопомні для Каталонії події 2017 р., пов'язані, по-перше, з терактом у Барселоні, а по-друге, з референдумом за незалежність, зображено травматичний вплив цих подій на психіку людей, життя яких подано в усьому розмаїтті властивих їм почувань, чеснот і вад. У романі не бракує подружніх зрад, випадкових любовних зв'язків, еротичних сцен, а в центрі оповіді перебуває своєрідне жіноче божество, образ, у якому поєднуються риси дбайливої жінки-матері й елітарної повії, жінки, яка розуміє життя і працює психологом.

Як доля прикра спинить і поляжу,
Візьміть, як буде перемога,
Й несіть усі мої пісні
І квіт червоний на гіллі
Тій, що кохав я палко.

Люїс Ляч, квітень 1974 р.

Присвячую
всім, хто страждав.
Моїй країні.
Місту, що прийняло мене.

5 вересня

Ноги маленького хлопчика. Цього я справді не сподівалася.

— Ви Жудіт Паскуал?

Жудіт із подиву хапнула набагато більше повітря, ніж могла вдихнути. Що тут робить той хлопчик?

— Вибачте, ви не відповіли мені. Ви Жудіт Паскуал, так?

Жудіт раптом прокинулася:

— Так-так, це я!

— Гарзд. Тут невелика черга, слід зачекати... можливо, пів години.

— Пусте.

Жудіт глянула на почекальню. Кажуть, невелика черга. Якщо не перейматися... Потім глянула на двері й побачила, що їх аж троє, на кожних прізвище, одне з тих, які видно на табличці коло вхідних дверей. І тільки одне жіноче ім'я. Сюди вона й зайде. Жудіт сіла в глибині на одне з двох вільних місць. Вибрала жінку, бо й сама була жінка, а ми, жінки, не дуримо себе, бо подумала, що з кількох психологів у цій консультації вона зрозуміє мене найкраще, бо ми, жінки, краще розуміємо одна одну. А ще й тому, що моя розповідь більше годиться до жінки, я б не знала, як розповісти про це чоловікові.

І тепер, коли вже сиділа, знову побачила коло себе хлопчика, що дивився на неї, бо діти завжди заглядаються на щось нове, скажімо, на Жудіт, нову людину в почекальні. Що в біса тут робить цей хлопчик? Це він прийшов до психолога чи його мати? Надто малий, щоб іти самому, але як можна спокійно розмовляти з психологом, якщо поряд дитина? Хай там як, але Жудіт дивилася не у вічі хлопчика, а на його ноги, що бовтались уперед і назад. Ноги в сандалях. Ноги, до речі, взуті. Ноги... Досить, досить, досить, Жудіт, досить!

Жудіт на мить заплющила очі, а розплющивши, дивилася в інший бік. Якби тут було якесь інше вільне приміщення... але поряд із нею сиділо ще двоє людей і дивились, звичайно, на хлопчика. Ні-ні, вона не дивитиметься в той бік.

Не дивись, благав Жудіт Марті, взявши її за підборіддя й повертаючи обличчям до себе, благаю тебе. Намагався відвести її, але марно. Не

дивися, будь ласка, хай йому біс, Жудіт, не дивися, ходімо зі мною, ходімо. Проте вона мов прикипіла до підлоги, він не знав, як зрушити її, і зрештою потягнув силоміць, але на це пішло багато, дуже багато часу. Чому, коли дивишся на щось, час зупиняється і здається, ніби страхітлива мить не скінчиться ніколи?

Марті. Ноги хлопчика в сандалях підіймалися і опускалися, вперед і назад. Йому, мабуть, років чотири або п'ять. Менший за того, а може, такий самий. Не знаю. Давніше Жудіт уміла вгадувати вік і дітей, і дорослих. Звичайно визначала точно. А тепер їй щоразу важче вгадати вік. Тепер тільки вона видається страхіливо старою.

Жудіт почала по-справжньому пізнавати Марті, коли з'ясувала, що життя — це не все, що минуло, а те, що почнеться відтепер. Адже я ще й досі не знаю, чи можна назвати життям те, що було давніше. А те, що сталося два тижні тому, безперечно не є життям. Жудіт уже двадцять років, як одружена з Едуардом, і сюди треба додати ще пів року, як вони жили разом. Були дуже молоді. Обоє закінчили вивчати каталанську філологію і обоє одразу знайшли роботу, він — коректора у видавництві, а вона — викладача в приватній середній школі. Тоді ми сказали собі, що шукаймо квартиру, нашим батькам-матерям це не подобалося, але ми однаково вчинили по-своєму. Таж хіба в такому віці ще чекають, щоб хтось підказав, що робити? Отже, ні, ми не взяли шлюб, бо не мали в ньому ніякої потреби. Батько-мати Жудіт змирилися зрештою навіть із цією реальністю. Натомість батько-мати Едуарда дуже довго сердилися на нього. Називали Жудіт його подругою й не відступали від цього. А її батько-мати ходили на меси, де на гітарах грали пісню «Кумбая»¹, й казали доньці, що ми дивуємось, чому ти чиниш отак: адже ти віриш у Бога. А Жудіт думала, що вже не знає, у що вірить насправді.

Натомість батько-мати Едуарда мали затяту вдачу, їм було дуже важко змиритися, що син вирішив обрати каталанську філологію, — таж ти, сину, з нею нікуди не поткнешся, — але набагато важче — бачити, що син живе з жінкою, не взявши шлюбу з нею, де це бачено, і що ми тепер скажемо дідусю й бабусі.

У родині Далмау Едуард був найстаршим із чотирьох братів і сестер, тож батько-мати не хотіли, щоб він подавав поганий приклад іншим. Усіх дітей вони віддавали до католицької школи організації “*Opus Dei*”,

щоб вони були підготовані до життя, тож усі вони й стали такими, інколи думала Жудіт. Річ зрозуміла, всі, крім Едуарда, що йому, як видно, навіть католицька школа не згасила вогонь Каніго², що горів у його душі. Проблема в домі Далмау виникла після смерті Франко. Країна закипіла, і школа “*Opus Dei*” о п’ятій годині пополудні розпустила учнів, що начебто поїхали додому потягом зі станції Беллатерра. І в тому потязі невинні агніці збилися з пуття.

Щоб не дивитися на ноги й сандалики хлопчика в почекальні, Жудіт глянула на свої руки. Ще не вкрилися зморшками, але мали багато пігментних цяток, а це погано. Слід попросити в дерматолога яку-небудь чарівну мазь, як-от та, що їй дали для обличчя і що так добре підійшла їй.

Ноги, сандалі, хлопчик, що невідступно дивиться на неї. Немає змоги відвернути увагу, думки ненастанно крутяться навколо жахіття інших босих ніг. Маленьких босих безпорадних ніжок. Не дивися, Жудіт, не дивися.

Відчинилися двері, й психолог вигукнула прізвище. Підвівся чоловік, що сидів поруч із дитиною, поклав журнал, який гортав, і зайшов до кабінету. Жудіт скористалася миттю, щоб пильно придивитися до консультантки. В окулярах і, здається, з ямочками на щоках, коли всміхається. Жудіт подобалися люди, які мають ці ямочки. Такі люди створюють враження симпатичних. Здогадувалася, що її вибір вдалий. Це краще. Досить того, що їй було дуже нелегко наважитися прийти, але зрештою настала мить, коли вона вже не могла жити далі, бо не могла робити нічого без того всього в голові, а передусім — босих ніг без сандаликів.

Хлопчик зашарудів, повертаючись, і запитав матір:

— Мамо, коли вже?

Мати сказала йому щось таке, що звичайно кажуть матері, щоб дитина замовкла й заспокоїлася, і дістала рукою з сумки коміка, що висів на нитці. Хлопчик радісно скрикнув.

— Ого! Гномик!

Мати всміхнулася хлопчику й приклала палець до вуст, наказуючи мовчати. Потім глянула на годинник, зітхнула й нетерпляче махнула рукою.

Жудіт стежила за всією сценою, але помічала тільки ноги, що після хвилинки спокою знову захилитались. Спершу вперед і назад. Як пєсики, що крутять хвостом, коли задоволені, подумала Жудіт. А після хвилинки спокою — вперед, щоб схопити коміка. Тут у Жудіт випала книжка і перед її очима постали маленькі ноженята, проте вона бачила не всі їх, а тільки ступні в сандаликах із пальцями, що визирали. Сандалики не спали з ніг, як у хлопчика два тижні тому.

Жудіт облило холодним потом. Почувалася старішою, ніж будь-коли, їй здавалося, ніби вона от-от помре. Вдалася, вже бозна-вкотре, до зусиль, щоб видушити сльози. Але сльози не потекли. Заплакати неможливо.

Натомість у її житті траплялися миті, коли вона рясно проливала сльози. Але сльози дуже примхливі. Тепер Жудіт хотілося б, щоб сталося так, як і того дня, коли вона вийшла заміж і всупереч своїй волі плакала від щастя. І це тоді, коли в них уже народився Бернат. Свекруха тоді, говорячи про неї, вже не казала Едуарду «ота твоя подруга», але й не називала невісткою, не називала ніяк. І все-таки свекрусі, якщо вона хотіла стати бабусею, довелося зблизитися з Жудіт. Але сеньйора Далмау хотіла не те що стати бабусею, а тільки почуватися нею. Тобто не мала бажання лишати дитину в себе, коли в батька-матері виникала така потреба, бо казала, мовляв, не знає, як поводитись із малюком, натомість, коли їй було до вподоби, любила вийти на прогулянку з дитиною в колясці й показувати її, пишатися нею. А тоді з'являлася вдома і, хоч була добра чи лиха, доводилося терпіти її. Гуляла по району Грасія, де жили Едуард і Жудіт, а також спускалася вниз, до пасажу Грасія і бульвару Рамбла Каталунья, до цукерні “*Mauri*”, й зустрічалися там із подругами, які приходили з кварталу Педралбес побачити першого онука в їхньому гурті. Ім'я Бернат, певне, заскочило всіх, його вимовляли вголос, але ніяк не коментували, саме так пояснювала згодом бабуся батькові-матері, коли поверталася додому, і то з ноткою зневаги; її подруги, певне, думали, що це ім'я надто простонародне, проте сеньйора Далмау, річ зрозуміла, не могла вигадати якесь інше ім'я для хлопчика, якщо батько-мати дитини вирішили, що її зватимуть так. Адже це ім'я, сказала їм одного разу свекруха за родинним обідом, і то одразу після слів, мовляв, та вам уже можна рекламувати дії і звичаї середньовічних каталонських

графів, дуже підходить для фільмів про Робіна Гуда, але ж воно не сучасне. Гарзд, мамо, сухо відповів Едуард, і змінив тему.

А вони вдвох зрештою таки одружилися, коли цього вже ніхто не вимагав. Уклали шлюб, коли Бернату виповнилося три роки і він, страшенно задоволений, був присутній на весіллі своїх батька-матері. Жудіт, коли показалася вбрана в усе рожеве, з трояндовою гілкою та у віночку з квітів трохи в манері хіпі, де теж переважав рожевий колір, і побачила родину, що чекала надворі, поки вона підпише папери, на площі герцога Медінаселі, то відчула сльози на очах. Адже завжди дуже легко розчулювалась і плакала. Завжди, крім теперішньої пори. Уже два тижні, як сльози зупинялися десь у грудях. Тож і прийшла до психолога, сподіваючись, що ті сльози зможуть пролитися. Адже психологи на те й потрібні, щоб допомогти розплакатися. Таке принаймні показують у фільмах. Коли від психолога виходять заплакані, стає зрозуміло, що проблеми наполовину вирішені. Гріх сповіданий — наполовину прощений, як казала мати. Мати, що вже відійшла. Матері вже рік, як немає. Якби жила — поклала б їй голову на коліна і була б певна, що заплаче, і ніякий психолог не знадобився б.

Хтось вийшов і вигукнув прізвище хлопчика в сандалях і його матері. Вимовив ім'я хлопчика. Отже, це він іде до психолога. Хай там як, Жудіт зітхнула з полегкістю, яку намагалася приховати. Гомілки, сандалики й голі пальчики швидко зникли за сірими дверима чоловіка, що всміхнувся матері й дитині.

Жудіт опустила очі. Дарма що досі висока і струнка, в неї вже почав рости живіт, більший за уявлення про те, яким має бути живіт. Не годиться. Останнім часом вона часто прокидалася й думала, що вагітна. Бернатом, Сільвією чи іншою дитиною, якої ніколи не мала. Коли робила аборт, їй снилося ночами, що вона народила потвору і її довелося викинути на сміття. Поглянь, що ми зробимо з цією потворою, казав лікар, перше ніж розрізати її на частини, і то з неабиякою професійністю. Тоді Жудіт прокидалася з великою тривою в душі, бо їй не видавалося добрим розповідати цей сон будь-кому, як і тепер не могла розповісти про те, що сталося два тижні тому. Про Марті, що простягав руки і благав: будь ласка, ходімо, я потягну тебе силоміць, Жудіт, ходімо. Ходімо. Не дивись.

Едуард ніколи не простягав так руки. Едуард лише брав книжки з полиць. Вона теж, але давніше, набагато давніше. Коли з'явилися діти, спершу одна, потім друга, перестала читати. Не мала снаги читати, а тоді, коли діти спали, користалася нагодою, щоб і собі заснути. Навчилася максимально використовувати сон, тож засинала негайно, тільки-но хлопчик чи дівчинка заговкала. А тепер вона вже не знає, як заснути, хоча звичайно потребувала дев'ятьох годин сну, щоб бути свіжою цілий день, і ніколи не йшла кудись на вечерю, якщо завтра був робочий день, а коли ходила на роботу, намагалася подрімати після обіду, щоб набрати потрібні години сну. Рахувала по хвиликах.

Коли діти були малі, такі малі, як хлопчик у сандаликах, а Жудіт спала вкрай мало, якось узимку вона заснула в автобусі. Уночі впала справжнісінька буря, і ця буря шаленіла і на вулицях, і в помешканні. На вулицях буря хитала ліхтарі і гнула дерева, а вдома обоє дітей розплакалися, і то невідомо з якої причини. А вранці, коли все вщухло, Жудіт поїхала на роботу, побачила місце коло вікна, сіла, і світ зник з-перед її очей. Нагромадились барвисті хмари, їй не треба було робити ніяких зусиль, годилося тільки спати, спати і спати.

Коли прокинулась, автобус стояв, а якийсь чоловік, усміхаючись, дивився на неї й гукав: агов-агов. Був не набагато старший від неї, можливо, років на чотири або п'ять. Мав приємний, ще й дуже, погляд, блакитні пронизливі очі, гарні, дарма що над одним, на повіці, був рубець, який скидався на складочку. Здається, ти заснула, сказав чоловік. Жудіт страшенно збентежилася, ох, так, я доїхала до кінця маршруту, матінко моя, де це. У кварталі Гвінардо. Притьмом підвелася і глянула на годинник. Якраз мав бути урок. Ага, ти вчителька, проказав він, я теж, але я ще маю час, ходімо, я проведу тебе до автобуса, що повезе тебе, куди їдеш. То була пора, коли ще не було мобільних телефонів, стояли лише телефонні кабінки. Жудіт зателефонувала до школи й розповіла, що сталося, і водночас разів сорок вибачилася. І раптом — адже таке трапляється в житті — їй сказали, що вибачатись не треба, перший урок скасовано, бо на подвір'ї буря вночі повалила дерево, тож, доки не приберуть, до школи годі потрапити. Уроки почнуться щонайраніше об одинадцятій годині.

Жудіт вийшла з кабінки, не вірячи своєму щастю. Чоловік тоді запропонував їй випити кави.

Ту каву вона згадувала потім протягом довгих років із двох причин. По-перше, то була не кава, а какао. Гаразд, вона стала замовляти каву, але він із чарівною усмішкою запевнив її, що какао або шоколад залагодять усе, невже ти не знаєш? По-друге, той чоловік заспокоїв її. Адже тієї пори Жудіт мала відчуття, ніби ненастанно біжить гладеньку стометрівку, немов за нею женуться. Дівчино, тобі бракує повітря, мовив він, коли Жудіт тремтячою рукою взяла ложечку. Хотіла вибачитися, мовляв, так, діти, робота, чоловік, одне слово, знаєш. Він відповів їй усмішкою і змінив тему. Запитав, що викладає, і Жудіт відповіла, що каталанську мову й літературу, він зацікавився. Жудіт стала розповідати, як викладає і що їй подобається найдужче. Спершу несміливо і з певною неохотою, а згодом пожвавішала. Обоє з запалом розмовляли цілих двадцять хвилин. Двадцять незвичайних хвилин. Поки вона говорила, він випив своє какао. А твоє вже прохололо, всміхнувся він, коли Жудіт нарешті взялася за чашку. Пусте, мені подобається й тепле. Мені подобалося, бо я вже багато років не пила какао... Тоді він мовив, що це просто чудово. Авжеж, какао дуже добре, мовила Жудіт, раптом помітивши, що вона в доброму гуморі. Він розсміявся: какао теж добре, але ж я мав на увазі твої пояснення. Ага, ти говориш про мою програму. Ні, про те, як пояснювала, видно, що ти в захваті від своєї роботи. Тепер уже Жудіт усміхнулася, а він сказав, що в тебе дивовижна усмішка. Але на дальші компліменти й ласкаві слова часу вже не було, йому треба було йти. Я радий, що познайомився з тобою, сказав він, поцілувавши її в обидві щоки. Заплатив за обидва какао й пішов. Пішов, а Жудіт навіть не запитала, що викладає він. Навіть не думала про це і тепер шкодує, відчувається трохи невдячною і егоїстичною.

Так само, як того дня змогла вилити свої почуття незнайомцю, вона й тепер зможе розповісти щось психологу. Можливо, він спершу запитає про її життя і тоді доведеться розповісти про Едуарда і складні часи.

Настав період, коли Едуардові захотілося виходити з дому. Пошукаймо якусь няньку для дітей, запропонував він. А Жудіт: ні, я втомлена. Вона і справді була втомлена всім, не хотіла додаткового клопоту, почувалася виснаженою, натомість Едуард, здавалося, був схильний спожити увесь світ і, звичайно, ще й її на додачу в ліжку. Яка снага і яка зацікавленість, щоб і їй було добре, а вона хотіла робити

лише необхідне, бо не раз сама йому казала, що, поки Сільвії не виповнилося три роки, їй хотілося тільки спати. Едуард робив із нею все, що йому заманеться, а вона тим часом засинала. Потім, розслабившись, бурмотів їй, що вона дуже змінилася... А Жудіт хотілося плакати.

Давніше читання відволікало її від повсякденного клопоту. Але тієї пори вона читала мало і щоразу менше. Та й читання, власне, не бракувало їй, бо, зрештою, книжки обов'язкові й факультативні, пов'язані з її предметом, були читані та перечитані, вивчені й ретельно засвоєні. Якось одна колега натякнула їй, що можна було б додати щось нове до списку. Жудіт відповіла їй брутально, бо почувалася ображеною. Інша викладачка, належна до тих, хто, відпрацювавши години в школі, переймається всяким дріб'язком, бо ж не має дітей, лише поблажливо всміхнулася і вийшла з учительської, кинувши по дорозі Жудіт: знаєш, а я маю слухність.

З тих важких часів, коли діти були малі й Жудіт не читала, в пам'яті лишилося тільки те, що Едуард протягом довгих років виходив з дому сам. Якось він сказав: слухай, якщо ти не хочеш виходити, не хочеш наймати няньку, то ходитиму я, хоча це ображає мене. Жудіт погодилася. Нарешті він дав їй спокій, нарешті перестав наполягати. Хай ходить, куди хоче. Попри все Жудіт уже знала, з ким зустрічається Едуард: з університетськими друзями, з якими колись давно зустрічалась і вона, майже всі вже одружені та з дітьми. Жудіт дуже цінувала їх, але надто втомлювалась, тож був період, коли вона бачилася з ними тільки на якихось святкуваннях і щорічних зустрічах, на які ще досі ходили геть усі.

І раптом у Жудіт набралися сльози, заповнили горло і здушили її. Їй здавалося, ніби вона не може дихати. Ой, їй треба було піти на той обід. Треба було скасувати своє приватне побачення. Якби вчинила так, не опинилася б тут. Якби сказала, що піде на той обід, принаймні могла б розслабитись, принаймні могла б щиро порозмовляти про своє.

Зараз заплачу, подумала Жудіт. Але замість плакати мимоволі гучно вдихнула, і геть усі глянули в її бік. Жудіт опанувала себе, увібрала повітря й знову стала такою, як і раніше, але ще більш виснаженою.

Марті — приятель Берната. Який сором, казала вона собі щоразу, думаючи про це. Приятель її сина. Кохання не знає меж і секс,

здається, також. Не знає і сорому, бо ж вона бачила, як Бернат росте, і це нестерпно, це майже кровозмішення. Бернат і Марті, як були маленькі, ходили до одного класу, росли разом, і вона, Жудіт, не раз ходила забирати їх обох і водила на підвечірок, або на баскетбол, або на музику, це все хлопчики робили разом. І не раз розцілювала Марті, хлопчику це страшенно подобалося, бо в нього вдома було менше родинного тепла. А згодом, коли хлопці вже вирости, Жудіт бачила, як вони приходять до неї додому, він і її син, і сидять цілий вечір, щось вивчають або планують, як провести кінець тижня абоощо. Марті немов належав до родини. Ба ні, немов належить до родини.

Отже, що сталося, запитує себе Жудіт. Правда полягає в тому, що їй тяжко думати про Марті, але не тому, що він такий юний, а тому, що він немов її другий син. Ні, не це. Тому, що був немов її другим сином.

Усе почалося того дня, коли Бернат мусив піти сам, бо мав час лише заплатити бозна за який документ, і вже в дверях крикнув їй: мамо, якщо прийде Марті, скажи йому, я повернуся десь за годину. Бернат пішов, несамохіть хряпнувши дверима, як та молодь, що не дивиться і не думає, і Жудіт невдоволено скривилася. Не минуло й п'ятьох хвилин, як прийшов Марті.

Марті вже давненько дивився на Жудіт по-іншому. Після того, як вона безліч разів брала його, як був маленький, за руку, щоб перейти вулицю, брала його і Берната, з дитиною в кожній руці, після того, як не раз уболівала за нього на баскетболі і в багатьох інших ситуаціях, одного дня він глянув на неї по-іншому. Марті відростив собі волосся і зв'язав його в хвіст, щоб не заважало. Ходив в окулярах. Коли Жудіт уперше побачила його в окулярах, у її душі щось тенькнуло. Від цього тенькоти аж закрутило в нутрощах і навіть трохи нижче, вона густо почервоніла.

Жудіт зітхнула. Ось зараз буде її черга. Почекальня вже пустіла. Лишилося тільки троє людей. Хлопчик у сандаликах давно вже пішов. Жудіт насилу заспокоїла дихання. Уряди-годи щось немов проривалось, і кілька хвилин здавалося, ніби все так, як було доти. До дня Д, до миті, коли їй здалося, ніби вона вже ніколи не дихатиме.

Дихаючи більш-менш розміряно, Жудіт могла полинути думкою до набагато приємніших місць і моментів, дарма що скандальних. Насправді думки про Марті озивалися в душі болем, але спогад про

той перший день надавав лагідності всьому, що збереглося в пам'яті. Коли Жудіт відчинила Марті двері, її затопило все те дивне нагромаджене тепло, яке віднедавна з'являлося невідомо звідки й опанувало її на саму думку, що прийде Марті і вони будуть самі. Бо вже кілька місяців, після появи окулярів, Жудіт стала почуватися добре або погано залежно від того, чи юнак такого віку, як її син, перебуває десь близько чи далеко. Стала чепуритися більше, ніж звичайно, коли знала, що юнак прийде до них додому, зробила задля нього епіляцію, зачісувалася для нього і напахчувалася задля нього парфумами, призначеними для святкових нагод, тож одного разу Бернат навіть обурився: мамо, ти що, який сором, чим ти напахнилася? Жудіт відчула, як запалали її щоки, вкрившись густим рум'янцем. Юнакам властива щирість, яка спонукає їх не мовчати в миті, коли годилося б нічого не казати. Ох, але ж тоді сталося диво, бо Марті, теж щиро, запевнив, що йому навпаки, подобається запах. І ледь усміхнувся. Погляд Марті на неї після слів про парфуми належав до тих, про які не знаєш, чи в них промовляє невинність чи бажання. Бернат, річ очевидна, пробурмотів щось на кшталт, мовляв, у вас обох нюх атрофований, більш нічого.

Більш нічого, бо протягом кількох місяців не сталося нічого, проте сталося все. Щось невідчутне пронизувало все повітря навколо Жудіт, лишаячи її цілковито безборонною, тільки-но з'являвся юнак із хвостиком волосся і в окулярах, юнак, що не поширював запаху ніяких парфумів, крім свого характерного, що вбирав усе. То був запах дощу, асфальту, таємних закутків. Запах молодості, якої вона вже не мала. Пусте, їй було байдуже. І раптом, після цілісінької ночі поруч з Едуардом, що спав, мов колода, після роздумів, що це ж скандал і треба зупинитися, вона зреклася спроб покласти край, бо не могла позбутися нав'язливих думок. Що спонукає нас відчайдушно прагнути того, що забороняє нам розум? Жудіт, маючи вже за п'ятдесят, гадала, ніби втратила всяку цікавість до пригод, аж тут — яка несподіванка! — збагнула, що ні. І не тільки це, бо після всього життя без сексуальних жадань перед нею раптом відчинилися двері, які вели до раю насолод, не відомих їй аж донині.

З Едуардом вони мало-помалу розкрили бажання й принади тіла. Правда, він, як був молодший, уже мав зв'язок з іншою дівчиною. Але

в Жудіт він був першим. І останнім — аж дотепер, до миті кілька місяців тому. До часу, коли Марті одягнув окуляри.

Едуард мав пригоду з якоюсь іншою жінкою й за доби, коли Жудіт знемагала від втоми. Для подружжя це було своєрідне відчуження, пауза в тому, що означали для них взаємні почуття. Жудіт помітила, проте не мала духу ставити сцени ревнощів. Бачила, як чоловік надміру чепуриться, надміру всміхається і ще менше цінує її. Жудіт зв'язала кінці з кінцями, але мовчала. Аж до дня, коли Едуард прийшов засмучений і сказав, що нам треба поговорити. І розповів, дивлячись у вікно, що мав стосунки з іншою жінкою, але тепер уже кінець. Не те що вклав її в ліжку, а потім підтримував зв'язок. Ні-ні, він мав стосунки більш офіційного характеру. Ці слова назавжди закарбувалися в пам'яті дружини, змушеної вислухати розповідь, якої не хотілося чути, аж до миті, коли Жудіт сказала: досить. Воліла, щоб нічого не розповідав, не хотіла нічого знати. Едуард, що от-от мав сказати, хто була та жінка, проковтнув її ім'я. Я не хочу знати, казала Жудіт, це мене не цікавить. Едуард остаточно замовк і якийсь час мов нетямився, йому коштувало страшених зусиль наважитися на сповідь, а виявилось, що йому не дають змоги закінчити її.

Не треба й казати, що стосунки між ними, між Жудіт і Едуардом, змінилися, і то дуже. Знадобилися роки, щоб знову зійтися разом в одному ліжку завширшки метр п'ятдесят, і не тільки в ліжку. Протягом того часу Жудіт плакала, але тільки тоді, коли не чув чоловік. Плакала у ванній, коли була сама. У його присутності намагалася мати сухі очі. Річ очевидна, Едуард не знав, як попросити прощення, як домогтися, щоб дружина знову дивилася на нього, знову звертала на нього увагу. Таж я, Жудіт, кохаю тебе, сказав він їй у день сповіді. Жудіт кусала собі губи, щоб не кричати. Згодом утвердився закон мовчання. Сухий вітер заморозив будь-які спроби зближення, пояснень — геть усе. Обоє мовчали. Життя стало тягарем: для них, для дітей, для родини. Жили, можливо, тільки тому, що треба жити. Аж поки, коли збігло бозна-скільки часу, одного дня в ліжку він немов ненароком торкнувся її рукою, опівночі, рукою, аж ніяк не впевненою, не такою, якими були давніше руки Едуарда. Жудіт, подумавши кілька митей, дозволила підступити до себе, і отак відновилося те, що разом із багатьма іншими речами зникало на кілька років. Але без жодного слова, без звуків.

Тільки пестоці, тільки жести. Тільки відчуття, що маєш когось, хто поділяє з тобою ліжку.

Життя тривало далі. Обоє ставились одне до одного більш-менш так, як і давніше.

Але вже дійшли до літ зрілості. У Жудіт почався своєрідний внутрішній фестиваль емоційних спадів і багатьох інших речей, які трапляються, коли жінка переступає поріг п'ятдесятьох років. Крім того, ввійшла у фазу, коли починаєш думати, що це закінчується і краще скористатися нагодою, бо ж трапляється тільки раз. Тож чом не можна віддатися течії життя, не випустити на волю яскравих птахів тропічного літа зрілості?

Саме за таких обставин з'явився Марті, новий Марті, Марті як чоловік. І саме тоді чуття відносності, абсолютного спокою зіткнулося з іншим чуттям, яке зародилося кілька місяців тому і спонукало її казати собі, що вона аж ніяк не може піддатися примхливому бажанню, яке з'явилося невідомо звідки, але ж існує, а якщо вже існує, то стає непідвладним. Звісно, цей світ увесь відносний, як і всі слова, але, можливо, зв'язок із хлопцем, молодшим на двадцять сім років, — це вже занадто.

Усе йшло більш-менш добре, або, скажімо, було більш-менш контрольоване й не виходило з царини сновидь аж до випадку з грушами. Того дня Марті обідав у них удома. На десерт подали фрукти, і Марті взяв грушу. Замість обчистити плід ножом, він обмив його і почав відкушувати шматок за шматком. Жуючи, дивився прямо на Жудіт, і вона відчула, як у ній спалахує полум'я й раптом пожирає її всю, і то з невідь-якої причини. Жудіт, що вже почала чистити грушу, відклала ножа і теж стала кусати її, а водночас теж дивилася просто на Марті. Спершу Жудіт здавалося, ніби погляд хлопця невинний і випадковий, але невдовзі вона збагнула, що це не так. Марті прагнув її з грушею в роті й очима, які прикипіли до неї. Зрештою Бернат помітив: гей, що ви там робите обоє, це що, змагання з поїдання груш? Тієї миті еротичний замок зруйнувався і настало свято прикидання. Марті дуже поспішає, мовила Жудіт і подумала, що могла б виграти. А хлопець відповів: атож, але, Жудіт, ми обоє мало не давимось. Усі посміялися трохи, але для Жудіт цей коментар мав інше значення.

Кілька днів Жудіт намагалася переконати себе, що уява утнула з нею лиху штуку. Але мало-помалу з'ясувалося, що випадок із грушами став вихідним, або ж поворотним, пунктом, бо годі було не помітити, що й Марті дивиться на неї вже по-іншому. Немов теж зробив відкриття, що це все — бути матір'ю приятеля, та ще й одруженою жінкою, і то набагато старшою, — лише умовності, а цей їхній взаємний потяг не менш природний, ніж саме життя.

Саме тієї миті Жудіт усвідомила, що це все не зупинить її.

— Жудіт Паскуал, можна заходити!

Психолог висунула голову й запросила заходити з усмішкою, від якої на щоках проступили ямочки. Жудіт притьмом підвелася, хоча тепер їй пощастило думати якийсь час про інше, бо пригода з Марті кілька митей видалася найважливішою подією.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ